

Nr 387

Av herr Nilsson, Ferdinand, och herr Gustafsson, Nils-Eric, angående skördeskadeskyddet.

(Lika lydande med motion nr 458 i Första kammaren)

Redan då det nuvarande skördeskadeskyddet beslöts hade alla klart för sig att det är behäftat med stora brister. Många jordbrukare var också negativt inställda till förslagets utformning. Å andra sidan förmenades från vår sida att det är värdefullt att något kommer till stånd, att en början göres och en grund lägges på vilken en utveckling kan grundas. Det vore givetvis önskvärt att en så pass effektiv skördeskadeförsäkring erhålles att enbart den kan ge jordbrukarna en rättvis trygghet i detta hänseende. Huruvida det kan bli möjligt är svårt att säga. Som en jämförelse kan nämnas att arbetslöshet, som dock funnits så länge, årligen måste kompletteras med särskilda stödåtgärder.

För skördeskadeskyddets del är givetvis en fortskridande teknisk överarbetning nödvändig. I samband med olika interpellationer har chefen för jordbruksdepartementet också försäkrat att en sådan överarbetning pågår. Då i detta sammanhang erinrats om att erfarenheten hittills icke varit omfattande nog och måste avvaktas torde härtill med skärpa böra understrykas att sådan erfarenhet vinnes på bekostnad av människor som drabbas av oförevallade olyckor. Det är således befogat att erinra om den bekanta »ringdansen med björnen» under en svår väntetid.

Önskvärt är givetvis att frågan om fördelningen av försäkringspremien mellan olika grödor överses, att ett bättre och tidigare grepp på hur jordbruksarealen fördelas mellan odlingarna beredes myndigheterna, att frågan om onormala bärgningskostnader beaktas och att över huvud taget snabbare resultat ernås i den mån som så kan vara möjligt m. m.

Den mest påfallande orättvisan i systemet är så nära förbunden med det tillämpade stratasystemet att det knappast är tänkbart att ens den välbehövliga fortskridande översynen beträffande strataindelningen kan leda till fullt tillfredsställande resultat. Det är och förblir en orättvisa att en jordbrukare, som drabbas av svåra oförevallade skördeskador, skall behandlas sämre än yrkesbröder i närheten endast därför att de bor på olika sidor om stratagränsen. Båda betalar ju försäkringspremier enligt samma grunder och bör sålunda principiellt ha samma rätt. Redan innan regeringens förslag i ärendet förelåg påyrkades i motioner i båda kamrarna (I: 109 och II: 137) att en möjlighet till rättvis utjämning skulle beredas för sådana fall att efter särskild prövning erhålla individuell ersättning för svårare skördeska-

dor. Förslaget beaktades i princip kan man säga genom att ett visst mindre belopp enligt propositionens förslag avsattes för sådana fall. Då beloppet var obetydligt — 100 000 kronor — var det naturligt att en sträng behovsprövning måste ske. Vid ställningstagande till 1961 års skördeskador borde det redan tidigt i våras ha varit klart för alla att beloppet var för snävt tilltaget. Jordbruksnämndens prövning av dessa fall gav också så småningom besked om att nämnden gjort samma erfarenhet. I årets proposition har även ett avsevärt högre belopp — 400 000 kronor — upptagits. Men de fall då sådana individuella belopp rättvisligen erfordras är otvivelaktigt så många — och lär vid prövning av skördeskadorna från hösten 1962 visa sig vara det — att även den föreslagna höjningen är för liten. Skall man komma ifrån orättvisan att jordbrukare inom strator, där skyddet utfaller, erhåller bidrag utan behovsprövning, medan andra underkastas en skärpt behovsprövning enbart därför att deras grannar icke råkat lika illa ut, kräves otvivelaktigt att belopp av helt annan storleksgrad avsättes därför. Som jämförelse kan nämnas att arbetslöshetsskyddet utgår utan behovsprövning, exempelvis till förvärvsarbetande hustrur, vilkas män har väl avlönat arbete.

Erfarenheter från skördeutfallet hösten 1962, med det stora antal skördeskadefall som då anmälades, synes också motivera att statens bidrag till försäkringen i år ökas från nuvarande 33 procent till 50 procent. Som jämförelse kan hänvisas till det växlande statliga bidraget till arbetslöshetskassorna under en följd av år.

Skördeskadeskyddet skall fungera som ett stöd vid mera katastrofliknande fall, och en viss företagarrisk skall och bör därvid tagas. En omprövning synes motiverad huruvida den nuvarande andelen för företagarens självrisk är för stor, men själva principen är det föga att erinra mot. Utifrån uppfattningen, att en betydande del av skördeskadefallen från hösten 1962 icke torde vara av sådan omfattning att skyddet för dem utfaller, måste man dock konstatera att betydliga likviditetsproblem, brist på påräknade pengar för att klara amorteringar och växlar, skall komma att skapa svårigheter för många.

I den berörda principmotionen 1961 (I: 109 och II: 137) förordades också som komplettering till skördeskadeskyddet att skördeskadelån med låg ränta och lång amorteringstid skall kunna lämnas. Då förordades i överensstämmelse härmed att för varje år skall såsom beredskapsåtgärd — jämför arbetslöshetsskyddet — upptagas anslag dels för individuellt prövade bidrag, dels även för skördeskadelån till låg ränta och med lång amorteringstid.

Det är vår uppfattning att erfarenheten visar att det gällande systemet är i uppenbart behov av komplettering i överensstämmelse härmed.

Under återopande av det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte framhålla angelägenheten av att översynen av skördeskadeskyddet påskyndas i möjlig mån så att förslag till förbättring därav ävensom kompletterande åtgärder kan föreläggas riksdagen snarast;

att det statliga bidraget till skördeskadefonden måtte i årets stat höjas från 33 procent till 50 procent d. v. s. med 10 miljoner kronor;

att av skördeskadefondens sålunda förhöjda medel högst 10 miljoner kronor måtte ställas till förfogande till individuella bidrag utan behovsprövning åt jordbrukare som drabbats av skördesskador men på grund av strataindelningens ojämnhet icke kan på ordinarie sätt erhålla skördeskadebidrag; samt

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag till innevarande års riksdag om skördeskadelån med låg ränta och lång amorteringstid såsom beredskapsåtgärd för att möta likviditetssvårigheter som av nedsatt skörd kan vållas, men då skördeskadebidrag likväl icke anses kunna ifrågakomma.

Stockholm den 25 januari 1963

Ferdinand Nilsson

i Kungsängen

Nils-Eric Gustafsson

i Byske